

για τους Έλληνες ή Αρβανίτικη για τους Άρβανίτες ή Αράβικη ή Κούρδικη, αν έχουν κ' οι Κούρδοι μορφωμένη γραφή γλώσσα κ' έτσι για όλους. Γιατί η τούρκικη γλώσσα ή γραφή δεν είναι εύκολομάθητη για να γίνει κοινό απόκτημα — είναι ανακατωμένη αραβοπερσoturκική με πολύ δύσκολο το διάβασμα και το συλλαβισμό της για την ελλειψη φωνηέντων στο αλφάβητο κι ούτε δικιο είναι να γίνεται αποκλειστικό της μεταχείρισμα. Κ' η άγνοιά της δεν πρέπει να είναι εμπόδιο, για να πάρη κανείς μια δημόσια θέση.

Πρέπει επίσης να πείση άλλο μεγάλο εμπόδιο για την Ισονομία κ' Ισοπολιτεία, δηλ. τα Ιεροδικεία όπου θύουν και απολύουν οι κατήδες και χακίμηδες και μουφτήδες και δεν ξέρω πώς διαβολο ακόμη λέγονται, τα σφαγεία αυτά της δικαιοσύνης, όπου οι Χριστιανοί είναι κατώτερα όντα απ' τους Μωαμεθανούς. Να λείψουν αυτά κ' η δικαιοσύνη θα διοργανωθεί πάνω σε νέες γερείς κι αναγνωρισμένες απ' τα πολιτισμένα έθνη βάσεις.

Κοινό εύεργέτημα για Τούρκους κ' Έλληνες και λοιπούς θα είναι η εξαγορά και κατάργηση των βακουφιών. Τώρα, όπως είναι αυτά, οι περισσότεροι κι αν έχουνε δεν έχουνε χτήματα. Μάλιστα υπάρχει και παροιμία «Ούτε γυναίκα στη Βλαχιά, ούτε χτήμα στην Τουρκιά».

Με τέτοια σε χοντρές γραμμές μέτρα μπορεί να πραγματοποιηθή η Ισοπολιτεία. Άλλοιώς όχι. Και κατόπι απ' αυτά μπορεί να γίνει σκιψη για τη γενική στρατολογία που βρίζει το σύνταγμα. Γιατί χωρίς την τέλεια Ισονομία, Ισοπολιτεία κ' ειλικρινή αδελφωση δε θα είναι δυνατό να φοσιωθούν στο κράτος οι Έλληνες π. χ. που αποτελούνε και το πολυαριθμότερο στοιχείο ύστερ' από τους Τούρκους και να λάβουν μέρος στο στρατό με ειλικρίνεια, γιατί οι αδερφοί των της Ελλάδας θα βρεθούν ίσως μια μέρα στο αντίθετο στρατόπεδο με την εξίσωση όμως και την ειλικρινή συνεργασία Τούρκων και Ελλήνων ή Ελλάς δεν μπορεί παρά να είναι σύμμαχος και με τον καιρό θα ποτελήσει ένα κράτος με την Τουρκιά, πράμα που θα ωφελήσει σημαντικά τα οικονομικά των δυο γειτόνων. Και στην ύπερσία πάλι στο στρατό πρέπει να ξεχωριστούν τα έθνη και νάχουν όλα μέρος στη διοίκηση του στρατού ανάλογα με την αριθμητική τους δύναμη.

Λοιπόν τί λίνε γι' αυτά κύριοι Νεότουρκοι; από τη φρόνησή τους στη λύση των ζητημάτων αυτών εξαρτάται η ζωή του ν. τη τ. τους. Αν φροντίσουν να εφαρμοστούν τα όσα ίου κρατούν, αν φανούν τόντις φιλελεύτεροι και φίλοι επροκήτο, το κάθε έθνος, τότες θα πέσουν τα περισσότερα εμπόδια και καθε αντίδραση από παλαιότουρκους και τότε μαζί με την ελεύθερη πάλη για επικράτηση μεταξύ στις εθνικότητες θάρχηση και μια μεγάλη μεγάλη εργασία που θα φέρη την οικονομική και πνευματική αναγέννηση της Ανατολής.

Άλλά εμείς, εμείς οι Έλληνες, δεν πρέπει να περιμένουμε την καλή προαίρεση των Νεοτούρκων να μας παραχωρήσουν αυτά τα πράματα. Πρέπει μ' επιμονή να τα ζητήσουμε, πρέπει να τους δείξουμε πως είναι συμφέρο τους να τα δώσουν και πρέπει να μπορούμε, κι αν δεν θέλουν αυτοί, να τα πάρουμε μόνοι μας. Μά εμείς ακόμη ναρκωμένα έχουμε τα χέρια απ' το δέσιμο και δεν ξεμουδιάσαμε να νοιώσουμε τη δύναμή μας, να οργανωθούμε και να ενεργήσουμε. Αφίνουμε τους παπάδες μοναχά και κατι μούμιες και χρυσοκανθάρους να κρώζουνε για τα προνόμια και τα προνόμια. Τι προνόμια; Το μόνο προνόμιο που μας χρειάζεται είναι η ανεξάρτητη και ξεχωριστή εκπαίδευση. Να μην είναι όμως ανεξάρτητη απ' τους Τούρκους κ' υποδουλωμένη στους παπάδες! Οι παπάδες είναι για μας ό,τι οι παλιότουρκοι για τους Τούρκους κι αυτό το νοιώθε: ο λαός που διώχτει τους προκομμένους δεσποτάδες στην επαρχία Τράλλεων, Επίσου, στην Αδριανούπολη, στην Προύσσα, στη Χίο κλπ. Θρησκευτική αυτοδιοίκηση θέμε νάχουμε, μα οι κατάχρησες των παπάδων να περιορίζονται από εκεί που πρέπει. Και τα δικαστήριά τους για τις κληρονομίες και τα διαζύγια και δεν ξέρω τί άλλα δε μας χρειάζονται. Καλύτερα χιλιάδες φορές θα είναι τα πολιτικά δικαστήρια, άμα οργανωθούν καθώς πρέπει. Μαζί με την τούρκικη τυραννία άς κυττάξουμε να ξεφορτωθούμε σιγά σιγά και την τυραννία του καλόγερου. Οι γραμματισμένοι και οι μορφωμένοι άς φροντίσουνε γι' αυτό. Οι δημοσιογράφοι πρό πάντων όσοι έχουνε χαραχτήρα μπορούνε πολλά να κάνουν. Στο ύπόμνημά τους οι δημοσιογράφοι οι Έλληνες καλά εζήτησαν αριθμό βουλευτών ανάλογο με τον ελληνικό πληθυσμό και διατήρηση των προνομίων, μα στα προνόμια αυτά πρέπει να είναι αναλυτικότεροι, γιατί κ' οι παπάδες προνόμια κοπανίζουν, τα προνόμια της μεγά-

λης τους κοιλιάς.

Άς πάψουνε πιά να παρουσιάζονται γι' αντιπρόσωποι μερικοί καλόγεροι με ράσα και μερικοί δίχως ράσα. Σύνοδο κ' εθνικό κέντρο και κολοκύθια με τη ρίγανη. Άς μιμηθούμε τους Αρμένιδες με το Κομιτάτο τους, τους Βουργάρους, τους Άρβανίτες, τους Έβραίους με την Ισραηλιτική τους ένωση (Alliance Israélite). Χωρίς κέντρα και κοπανίσμα προνομίων κάνουνε πολύ καλύτερα τη δουλειά τους. Για Κέντρο μπορεί να μας χρησιμεύση άργότερα μια επιτροπή από τους πιο διαλεχτούς βουλευτάδες μας. Η άς γίνουν πολιτικοί σύλλογοι με πολλές χιλιάδες μέλη στην κάθε περιφέρεια κι αυτοί πάλι άς ιδρύσουνε έναν κεντρικό τέτοιο στην Πρωτεύουσα πού να τους αντιπροσωπεύει όλους. Άς οργανωθούμε κι άς φωτιστούμε γιχ τη νέα πολιτική μας ζωή στην Τουρκιά. Κ' οι Αθηναίικες εφημερίδες αντίς να παίρνουνε όλο και συνεντεύξεις και να συμβουλευούν και να σχολιάζουν τους Νεοτούρκους, άς προσπαθήσουν, χωρίς πολλές φωνές, κείνους πούχουν την υποχώρηση και μπορούνε να, τους σπρώξουν για να φροντίσουν για την κατάλληλη εθνική και πολιτική μας διοργάνωση στο γειτονικό κράτος κι άς πάψουν να θυμιατίζουν τους καλόγερους. Καιρός πια είναι να βάλουμε μυαλό, γιχ να νικήσουμε στον άγώνα. Ο όγκος μας ο μεγάλος μα παραλυμένος δεν άξίζει. Άς δείξουμε πως έχουμε νεύρα, πως είμαστε άντρες ενεργητικοί κι ακόμη πως είμαστε χαραχτήρες. Άς μην είμαστε βάρταχοι που φωνάζουν διαρκώς βρεκειξ κοάξ κοάξ χωρίς να κάνουν τίποτα. Άλλοιώς η βουλευτοκρατία του ελληνικού κράτους απ' τη μια κ' οι καλόγεροι με τα καλογερόπαιδα της Πόλης απ' την άλλη θα μας αποβουλιάζουνε όχι μοναχά ως κράτος, μα και ως έθνος, αφού μας χαλόνε την ψυχή, να πάμε στο καλό μας.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΥΒΡΟΣ

ΜΩΣΑΪΚΑ

Ο ΛΥΧΝΟΣ

Παλιός ο Λύχνος μα ή Αγάπη μου όχι. Προπάπος μας ήλθε μ' όχνό το φως, Σίης πυροσπίδ; άμίνητος την κόρη Πατέρας του σπιτιού, Καιρού αδελφός.

N. P. ΑΒΑΖΟΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΒΟ

ΣΚΗΝΕΣ ΡΩΜΑΙΙΚΕΣ

Αφιερωμένο με άγάπη του

ΨΥΧΑΡΗ

Α.

— Κώστα! Ή! φιλαράκο! Έδώ είμαστε...
 — Μπα! Καλώς ήρτες, Θόδωρε! Πότε ήρθες;
 — Ήρθα με τον πρωινό σιδηρόδρομο κ' έκασσα δώ στο Ξενοδοχείο της Παλμύρας.
 — Λίγο άκριβό είναι, μα πολύ καλό...
 — Πρώτη χρονιά πούρθα στο Λουτράκι και δεν ξέρω τα κατατόπια του; είχα γιόρτιμο τον ξενοδόχο

της Παλμύρας και γι' αυτό τον προτίμησα.
 — Γιατί θα κάνης λουτρά;
 — Μα τί να σου πώ! Νοιώθω τον ίαυτό μου καλά μόνο κατι πονάκια μουρχνοντα; που και που στη μέση κι ο γιατρός λέει πως έχω ψαμμίαση. Έτσι μ' έστειλε δώ άναυλα.
 — Δέ βαρούσαι! Μόδα έγινε να τους βγάνουν όλους ψαμμιακούς. Έγώ φαίνεται πως έπαθα κατι στο σκότι. Θυμάσαι, κουτσοπίναμε καμιά φορά. Έδώ στο Λουτράκι, μωρέ μάτια μου, είναι η κολυμπήθρα του Σιλώαμ!
 — Μονάχος ήρθες;
 — Μαζί με τον ξάδερφό μου το Γιάννη τον Πολίτη... θαρρώ πως τον ξέρεις...
 — Έ δά! Φάγαμε μαζί ψωμί κι άλάτι! Καλό παιδί, της καρδιάς! Πήρε το δίπλωμά του;
 — Μελετάει να δώση το θέμα του. Ήρθε δώ με τη μάνα του, πούπαθε το στομάχι της και διχώνευε. Τώρα πάει καλύτερα. Σωπήν γυναίκα, ξέρεις, και κάνει καλή συντροφιά κι άς είναι και γριά. Το καυμάκι της παρίας μας είν' ο γιατρός ο Γαλή νίδης...
 — Μωρέ δώ βρήθηκε κι αυτός;
 — Α! δεν ξέρεις τί θησαυρός είναι! Μ' όλα

του τα γεράματα μοναχός του κάνει γλίντι, δίνε χει ταίρι στο κέφι του. Σά σμιζουμε χαλάει ο κόσμος! Πολύ, πολύ όμορφα περνάμε. Πιάσαμε δυο κάμαρες πέρα στην Κάβο... κοίταξε κει... μισή φρα μακριά από δώ.
 — Πώς δίκολο κάνετε μπάνια κει κάτω...
 — Ο γιατρός καθεται στο Λουτράκι. Έμεις μένουμε στον Κάβο. Έρχεται κάθε πρωί εν' άραξι και μας παίρνει, κάνουμε το λουτρό μας και μας γυρίζει πάλε; ό,τι κερδιζουμε στο νοίκι το δίνουμε στην άμαξα. Ο Γιάννης είναι λίγο ποιητής, φιλόσοφος, κ' ήθελε μέρος ταιριαστό με τις ιδέες του. Είν' όμορφα κει στον Κάβο μας, με την ανοιχτή θάλασσα και τα βραχάκια της άκρογιαλιάς, κι τα καταπράσινα βουνά, τα γεμάτα σκίνους, πεύκα κι άγριλιές, με τον καθαρό άέρα, που καθε πρωί και βράδυ μοσκομυρίζει θυμάρι και λυγαριά. Είν' όμορφα! Καινούριο σκότι κάνεις...
 — Χαρά σε σένα το λοιπόν!
 — Δίπλα στις κάμαρες μας είν' ένα καφεναδάκι έξοχικό, που τ'όχει ο σπιτονοικοκύρης μας, ένας διαολάνθρωπος Περαχωρίτης. Όλη τη μέρα εν' έρημο κι ο Γιάννης έχει καιρό να διαβάξη μ' ήτυχία, χωρίς να του ταραζή κανείς τους πόκλους του.

Κ' ἢ Ἀγάπη μου ἢ ξανθὴ, ἔγγονή του, τόσο
Καλὴ, τόσο γλυκὴ χαμογελαῖ,
Ποῦ τρέμω, σὺν τὸ φύλλο, μὴν τῆς δώσω
Φιλάνη ποῦ τόχειλη τῆς σφαλαί...
Μὰ ἐνθ' παραμυθία μουρασμένα
Θαρρεῖς τῆς λείει ὁ Λόγος ὁ παλιός
Τὰ μάτια τῆς, τὰ φρόδια τὰ γεαμμένα,
Στήθη τῆς καὶ ὄρη φέγγει τους ἀλλιώδε.

Καί, ὦ Ἀγάπη μου ἢ μέσ' ὅτις χλωμὲς ἄντινες
Χλωμαίνεις τώρα ἐμπρός μου ὄσο περνοῦν
Τῆς Νύχτας οἱ ὄρες, τρέμοντας καὶ ἐκείνες,
Τοῦ Χρόνου τὸ πιστὸν σὺν τὰ περνοῦν....

Καὶ τέλος σὺν μᾶς ἔοβους, σκοτάδι
Καὶ ἐχάρισε ὁ παπποῦς σὺν δυὸ παιδιὰ
Κάποιον ἄπ' τὸ φῶς του ἀπόμεινε σημάδι
Ποῦ γλυκοφέγγει ἀκόμη σὴν καρδιά!

Σεπτέμβριος 1908

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ

Τραγικὴ σονάτα σὲ 3 μέρη.

Συγγραφέας: Κ. Χρηστομάνος.

Τὸ θέατρο στέκεται πάντα σὺν ἓνα ξεχωριστὸ εἶδος Τέχνης, ποῦ ἔχει τὰ δικὰ του ξεχωριστὰ στοιχεῖα καὶ ποῦ διακρίνεται ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐκδήλωση καὶ μορφή. Ἄμα ἀνεβαστεῖ στὴ σκηνὴ ἓνας ἦθος ποῖος νὰ πῆ ἓνα ποιήμα, βίβλια τὸ τέτοιο ἀνεβασμα δὲν μπορούμε νὰ τὸ χαρακτηρίσουμε γιὰ θεατρικὴ τέχνη. Αὐτὸ τὸ ἀξίωμα —μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς— τῆς θεατρικῆς θεωρίας, πολλοὶ ἴσα μὲ τώρα, καὶ μάλιστὰ μερικὸι ἄξιοι κάθε προσοχῆς τεχνίτες τοῦ Λόγου, τὸ παραγνώρισαν σημαντικὰ. Καὶ ἔφεραν τὴν ὑποκειμενικὴ ποίηση, τὸ λυρισμὸν, στὴ μεγάλη θεατρικὴ τέχνη, τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀντικειμενικὴν.

Μὰ τοῦτο δὲ θέλουμα νὰ ποῦμε πὼς ὁ λυρισμὸς πρέπει νὰ εἶναι ἀποκλεισμένος ἀπὸ τὰ δραματικὰ ἔργα. Ἰσα ἴσα μάλιστὰ καὶ αὐτὸς ἀποτελεῖ ἓνα κάποιον στοιχεῖον τῆς θεατρικῆς τέχνης. Μὰ τὸ στοιχεῖον αὐτὸ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ξεβγαίνει τὰ ὄρια ποῦ ἐπιβάλλει αὐτὴ ἡ ἴδια Τέχνη, σὲ κάθε περίστασι γιὰ τὴν ολοκληρωτικὴν σύνθεσιν τοῦ ἔργου. Γιατὶ τότε ὑψώνεται τὸ στοιχεῖον αὐτὸ πᾶνον ἄπ' ὅλα τὰ ἄλ-

λα προπούμενα, σ' ἐπάζει τὸ εἶδος, συγχίζει τὴ μορφή καὶ καταναίει στὸ τέλος νὰ φαίνεται πὼς πῆ δάει τὸ ἔργο σὲ ἄλλη ἐκδήλωση τοῦ ποιητικοῦ Λόγου. Τὴν τέτοια παραγνώριση δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγῃ στὸ πρῶτον τοῦ θεατρικοῦ ἔργου ὁ κ. Χρηστομάνος. Ὁ ποιητὴς σκόρπισε ἓνα λυρισμὸν πλοῦσιον, ποῦ τάραιξε τὴν ἰσορροπία τοῦ σύνολου, καὶ ἀδυνάτισε ἀπάνου ἄπ' ὅλα τὴν ἐπιρροὴν τοῦ πραγματικοῦ στοιχείου τῆς δραματικῆς τέχνης, τὴ ἀμίμηση τῆς ζωῆς.

*

Ἐνας μαθητὴς τοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου τῶν Εὐελπίδων, ὁ Φαίδων, γνωρίζει μιὰ μαθήτριν Παρθεναγωγείου τῆ Δόρα στὸ σπίτι τοῦ θεῖου τῆς, καὶ δείχνει πὼς τὴν ἐρωτεύεται πρὸς ἄλλο δίνοντάς τῆς καὶ τὸ πρῶτον φίλημα. Δὲ φοβάται μάλιστὰ νὰ μπαίνει τὴ νύχτα κρυφὰ στὸν κῆπον τοῦ Παρθεναγωγείου, γιὰ νὰ ἀνταμώνῃ τὴ Δόρα. Ὁ ποιητὴς στὴν πρώτη πράξι μᾶς παρασταίνει μιὰ τέτοια νυχτιάτικη ἐρωτοαντάμωσι. Τῆ Δόρα τὴ συντροφίζει ἢ μπιστεμένη συμπαθήτριν τῆς καὶ φιλενάδα τῆς Λιάνας, ποῦ ὅταν ὁ Φαίδωνας στήνει τὴν ἐρωτικὴν του κουβένταν —ποῦ δὲ λείει τίποτα καὶ τὰ λείει ὅλα— σιμὰ στὴ φράχτη μὲ τὴ Δόρα, αὐτὴ κατὶ ἀπελπισμένον νοιώθει μέσα τῆς ποῦ στὸ τέλος τὴ φέρνει σὲ θέση νὰ ξεσπάσῃ σὲ κλάμματα, παραπονιάρικα, πικρά. Μὰ περνᾶνε αὐτὰ σὺν ἀπαρτηρήτητα καὶ ἀκόμα σὺν ἀνεξήγητα, στὴν ἐρωτικὴν λαχτάραν τοῦ Φαίδωνα καὶ τῆς Δόρας, ποῦ τοὺς κόρτει τὴν εὐτυχίαν, τὸ πάρωρον ξύπνημα ἀπὸ τὸ θόρυβον τοῦ γέροντος —ἐπιστάτη τοῦ σχολείου, ποῦ τάχει αἰώνια μὲ τὰ παλιόπαιδα τοῦ δρόμου ποῦ τοῦ κλίβανε τὰ λαχανικά του τίς νύχτες.

Στὴ δευτέρῃ πράξι ὁ Φαίδων ἀξιοματικὸς πιά, παντρεμένος μὲ τὴ Δόρα, δέχεται τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Λιάνας, καὶ σὲ μιὰ στιγμὴν ἀδυναμίας —ὅταν ἡ Δόρα πάει νὰ φέρῃ τῆς Λιάνας ἓνα δῶρον, ἓνα μενταλίων μὲ τίς φωτογραφίας αὐτῆς καὶ τοῦ Φαίδωνα, ποῦ τῆς τὸ ἔφεραν ἀπὸ τὸ ταξίδι τους στὴν Εὐρώπην—ἐξομολογείται τὸν ἔρωτά του πρὸς αὐτήν. Ἐπὶ τὴν πρώτην στιγμὴν ποῦ σὲ εἶδα, τῆς λείει, ἐσὶνα ἀγάπησε ἡ ψυχὴ μου». Ἡ Λιάνα στὸ τέτοιο ἀκουσμα, συντριμμένη σηκώνεται νὰ φύγῃ καὶ τὴν ὥραν ποῦ ὁ Φαίδωνας σκίβει νὰ τὴ φιλήσῃ μὲ βίαν, ἡ Δόρα ποῦ φέρνει τὸ χάρισμα τῆς Λιάνας, τοὺς βλέπει καὶ τὰ νοιώθει ὅλα.

Ἀπὸ τὸ ταξίδι τους στὴν Εὐρώπην, ἡ Δόρα πᾶ-

ρε ἓνα κρύωμα, ποῦ δὲν ἄργησε νὰ τὴ χτυπήσῃ, ἀπὸ μάλιστὰ βοηθοῦσε καὶ ἡ κληρονομικὴ προδιάθεσι. Στὴν τρίτην πράξιν ἀκούει ὅσα ὁ γιὰτρός λείει στὸ Φαίδωνα γιὰ τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασίν τῆς καὶ τὸν ἐρχόμενον θάνατό τῆς. Ἡ Ζούλια τῆς γιὰ τὸν ἔρωτά τοῦ Φαίδωνα πρὸς τὴ Λιάνα, τὴν κάνει πρὸς ἄλλο. Κι ὅταν ἡ Λιάνα ἐρχεται νὰ τὴ δῆ, αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἀπελπίσει γιὰ τὸν ἔρωτά τοῦ Φαίδωνα τὴ ρίχνει μὲ τρόπο στὴν ἀγκαλιὰν τοῦ καὶ μπαίνοντας μέσα τὴν κάμαρά τῆς σκοτώνεται μὲ τὸ πιστόλι τοῦ ἀνδρός τῆς. Ἡ Λιάνα στὴν κρότον τοῦ πιστολίου, ρίχνει μιὰ ματιὰ ἄγρια στὸ Φαίδωνα, ἀνοίγει γοργὰ τὴν πόρταν καὶ φεύγει.

*

Τὴ Λιάνα, ποῦ τὴν πρωτοεῖδε ὁ Φαίδωνας μαζί μὲ τὴ Δόρα, στὸ σπίτι τοῦ θεῖου τῆς Δόρας, ἀγάπησε ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν. Μὰ ἡ Δόρα πρὸς ἄλλο νὰ τὴν φέρῃ στὰ νερά τῆς, χωρὶς αὐτὸς διόλου νὰ τὸ νοιώσῃ. Τὰ εἰκοσὶ του χρόνια ρίχτηκαν σὲ μιὰ ἀγκαλιὰν καὶ ὑπνωτίστηκαν. Ὅταν ξύπνησε εἶδε τὴν ἀλήθειαν, μὰ εἶταν ἄργα.

Ἡ Λιάνα πάλι, παρασταίνει τὴν δειλὴν γυναῖκα, μὰ ποῦ ἡ ἀγάπη τῆς εἶναι βαθειὰ καὶ τῆς δίνει τὴ δύναμιν νὰ συγκρατιέται. Μὰ αὐτὸ ἴσα ἴσα εἶναι καὶ τὸ μεγαλύτερον ὄπλον τῆς.

Βλέπομε λοιπὸν πὼς ἡ ψυχολογία τῶν προσώπων εἶναι δυνατὴ καὶ ἀληθινὴ. Ὁ ποιητὴς στάθηκε ἄξιος νὰ ζουγραφίσῃ τοὺς χαραχτήρες πιστὰ, ὅπως τοὺς ἤθελε ὁ μῦθος τοῦ ἔργου.

*

Τὸ πλῆξιμον τῶν σκηνῶν δὲ φανερώνει τὴν προσοχὴν τὴν προπούμενην στὸ τεχνικὸν μέρος. Ὑπάρχουνε κάμποσες σκηνὲς ἀφύσικες, ποῦ νοιώθει ὁ θεατὴς πὼς μπῆκαν μόνο καὶ μόνο γιὰ τὴν εὐκολίαν στὸ ζετύλιγμα τῆς ὑπόθεσις.

Γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ἐρωτικὴ ἐξομολόγησι τοῦ Φαίδωνα πρὸς τὴν Λιάναν, στέλνει ὁ ποιητὴς τὴν Δόρα, νὰ φέρῃ τὸ χάρισμα, καὶ τὴ βάνει νὰ ἐρχεται τὴν ὥραν ποῦ φιλοῦνται. Παλιὸ θεατρικὸν κόλπον, ποῦ δὲν πρέπει νὰ μπαίνει σὲ ἔργα κάποιου ἀξίως.

Γιὰ νὰ πάρῃ τὸ πιστόλι ἡ Δόρα ἀπὸ τὸ σურτάρι τοῦ Φαίδωνα, καὶ νὰ προτομάσῃ τοὺς θεατῆς γιὰ τὸ ὕστερον σκότωμά τῆς, τὸν στέλνει νὰ δώσῃ ἓνα γράμμα γιὰ τὴν Λιάναν μονάχον του καὶ ἐπιμένει νὰ μὴ σταλθῇ μὲ τὸν ὑπερέτην.

Σὺν ἔρῃ ὅμως τὸ βράδι μαζεύονται καὶ κάμποσοι, γιὰ τὴν ὁμορφὴν θέσιν του, πολλοὶ φέρνουνε καὶ τὰ φαγάκια τους καὶ ἔτσι ἔχει κανεὶς καὶ συντροφιά. Ὁ γιὰτρός πηγαίνει ἔρχεται μὲ τὴν βάρκαν.

— Σεβαστὴ δὲν τὴ λένε τὴ μάνα τοῦ Γιάννου;

— Ναι. Πῆρε γιὰ ψυχοπαῖδα τῆς τὴν κόρη τοῦ σπιτονοικοκύρη, μιὰ βλαχοπούλα χαριτωμένη δεκοχτὸ χρονῶν ἡ Μαριώ, ἔτσι τὴ λένε, δὲ λείπει πιά ἀπὸ κοντὰ τῆς, εἶναι στὰ μέσα καὶ στὰ ὄζω, τὴν ἀγάπησε σὺν παιδί τῆς.

— Εἶν' ὁμορφῆ;

— Ὅμορφῆ λείει; Θεός! Λυγερὴ, ξανθομαλλοῦσα καὶ μαυρομάτα, μὲ χιλιάκιαν κοραλλένια ποῦ στάζουνε μέλι στὸ χαμόγελό τους!

— Θαρρῶ πὼς ἔγινες καὶ σὺ ποιητὴς μὲ τὴ γνωριμιὰ τῆς Μαριώ;

— Ὅμορπον κορίτσι καὶ ξυπνὸ καὶ πρόσχαρον. Πάρ' τινε τὴν κοπέλλ' αὐτὴ, μωρὴ Θόδωρε, ντύσε τὴν Φράγκικα, χτένισέ τὴ, μ' ἓνα ταιριαστὸ χτένισμα στὸ κεφαλάκι τῆς, νὰ σοῦ γενῇ Ἀφροδίτη σωστή, νὰ τίς βάνῃ κάτου ὄλες τίς καρκαλέες τῆς Ἀθῆνας μας...

— Ἄ, κολοκύθια τώρα μοῦ λές! Ἡ κοπέλλ' αὐτὴ σὺ ντυθῇ Φράγκικα καὶ σὺ χτενισθῇ ἀλλὰ Κλεώ,

θαρρῶ πὼς πολὺ θὰ χάσῃ. Τί λές, ἀδερφε! Κάθε πρᾶμα πρέπει νὰ μὴν στὴ φύσιν του ἢ ἀνεμῶν τῶν βουνοῦ θὰ χάσῃ, βίβλια, τὴ χάριν τῆς, φυτεμένη, σὰ βιγκόνια, σὲ γλαστράκι σαλονιοῦ.

— Ὅ,τι καὶ μ' ἐμοῦ πῆς δὲν μπορῶ νὰ βάνω μιὰ σιγκούνα μ' ἓνα καλοκομμένο φέρεμα, ἢ ἓνα χτένισμα μὲ τίς δυὸ κοτσίδες τῆς Μαριώ; τυλιμένες σ' ἓνα κίτρινον μαντύλι... Ἄς εἶναι! Ὁ καθέννας ἔχει τίς ἰδέες του...

— Δὲ μοῦ λές τάφησ' ὁ Γιάννου μ' αὐτὴ τὴ Μαριώ; Ἐξέρω πὼς δὲν ἄργει νὰ πάθῃ τίς δουλιές αὐτῆς.

— Δὲν τὸ πιστεύω ἀκόμα μὰ δὲν ξέρω τί θὰ γίνῃ ὡς τὸ τέλος. Νόστιμον ἔβτανε νῆνοιγε τίποτις ἱστορίες τῆς μάνας του...

— Τώρα ποῦ πάμε, βρε παιδί; Γὼ δὲν τὸ ξέρω τὸ Λουτράκι καὶ ἔρχομαι μαζί σου σὰ στραβός. Θαρρῶ τὰ περάσαμε τὰ μπάνια...

— Βίβλια! Περάσαμε τὰ μπάνια καὶ τώρα πάμε στὸν ἄντρον, ποῦ ζεσταίνονται, καὶ τώρα πάμε στὰ φουσκὰ, ποῦ χουνε δηλαδὴ τὴ φυσικὴ θερμοκρασία. Ὁ Γιάννου μὲ κῆνα δυὸ ποτήρια νερὸ καὶ ὕστερον θὰ πάμε στὸ καφενεῖο τὰ Κόματα νὰ βροῦμε καὶ τοὺς ἄλλους. Εἶναι καὶ μαζωμένοι σήμερον νὰκούσουν τὴν Ὀλγα

τὴν περίφημη!

— Ὅχι ἀδερφε! τὴν Ὀλγα τῆς Κασταλλίας;

— Ναι! Ἡ Ὀλγα τῆς Ἀθῆνας, μωρὴ μάτια μου, ἔγινε δῶ πέρα Πάττη καὶ ὄλοι τρέχουνε νὰκούσουν τα τραγούδια τῆς καὶ νὰ χαζέψουνε στὸ χορὸ τῆς. Πάμε Θόδωρε, θὰ γελάσωμε!

— Ὅλος ὁ κόσμος τοῦτος εἶναι μαζωμένος νὰ πιῇ νερὸ;

— Ἐτσι πρῶτ' καὶ βράδι μαζεύονται...

Κατ' ἀπὸ μιὰ κρεβατιὰν, στὴν ριζοβουνίαν στερεωμένην, εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ μεταλλικοῦ νεροῦ στὸ Λουτράκι. ὅπως βγαίνει χλιαρὸ μὲ δυσκολίαν κατορθώνει κανεὶς στὴν ἀρχὴ νὰ πιῇ δυὸ ποτήρια μερικὸι, γιὰ παλλικαριὰ ἴσως, κάκουν τὴν κουταμάραν καὶ πίνουνε τρία ἢ τέσσαρα μονομίας ποτήρια, πρᾶμα ποῦ δὲν μπορεῖ βίβλια, νὰ τοὺς ὀφελήσῃ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς κανεὶς δὲν ξέρει πόσον πρέπει νὰ πιῇ καὶ πὼς νὰ τὸ πιῇ, ἄλλες ὁδηγίες παίρνει ἀπ' τὸν γιὰτρός του καὶ ἄλλες τοῦ δίνουν οἱ γιὰτροὶ τοῦ Λουτρακίου, σωστὴ Βαβυλωνία! Δυὸ τρεῖς Περαιχωρίτες, ποῦ τρουμπέρουνε τὸ νερὸ μαζεύοντας δεκαροῦλες γιὰ τὸν κόπον τους, λένε καὶ αὐτοὶ τὴ σοφίαν τους γινώμη στὸν κόσμῶν καὶ ἔτσι χάνει πιά ὁ δόλιος τὰ πασκάλια του!... Ὁ Θόδωρος ἤπιε τὸ ποτηράκι του